

OC

... : XIII° Tièira \n^o73 : ...

Somari

- **songs**

- _ **New Songs from Auvillar**

- Francès Pic: *Lo ramelet de poèmas ...*

- Sarah White: *New Songs from Auvillar*

- _ Paul Blackburn: *Carrièra del Taure*

- **contes e racontes**

- Frederic Vouland: *Barocco Circus*

- Juan Farias: *La longa prangièra de papà* (revirat per O. Lamarca)

- Bruno Peiras: *Lo Camp de las Sòrs*

- **aquela votz**

- Estève Salendres: *Ai tant plorat aquela votz*

- Danièla Estèbe Hoursiangou: *Omenatge*

- Olivier Deck: *Ostalet*

- **germanor**

- _ **Ball Rodo**

- Pascal comelade, Guillem d'Efak, Jep Gouzy, Eduard Jorda, Gerard Jacquet, Rafael Vallbona, Ramon Xirau, Joan-Pere Sunyer

- **cronicas**

- _ **document**

- Gervasius Tiberiensis* per Bernat Manciet

- _ **libres**

- per Joan-Pau Creissac, Joan-Frederic Brun, Renat Merle, Pèire Venzac

- **novèlas**

Joan-Pèir Latappy : erotics

John Fogelitt & Associates

songs.....

New Songs from Auvillar

Lo ramelet de poèmas que seguís espeliguèt al mes de julh passat. Fa ausir la votz d'una poèta americana qu'a passada la vida demest los libres en lengas romanicas. D'efièch, al cap d'estudis a l'Universitat del Michigan, coronadas en 1973 per un Ph.D. de Literatura francesa, Sarah White ensenha, de 1976 a 1999, la lenga e la literatura francesas (e occitanas plan sovent) al *Franklin and Marshall College* de Lancaster (Pennsylvania, USA).

Dins la talvèra de son ensenhament, revira a l'anglés tèxtes en francés ancian coma *La Vie de Saint Alexis* (Paris, Champion, 1972, en collaboracion amb lo professor Guy R. Mermier) o un estudi del medievista Paul Zumthor, *Speaking of the Middle Ages (Parler du Moyen Âge)* (Lincoln, University of Nebraska Press, 1986).

Sus las piadas d'Ezra Pound e de Paul Blackburn, afoçada pels trobadors e noirida per las vidas e razos, alestís, ambe sas collègas Matilda Tomaryn Bruckner e Laurie Shepard, una antologia de las trobairitz titolada *Songs of the Women Troubadours*, editada en 1995 puèi re-editada en 2000 (New York, Garland Publishing inc.).

Acostumada amb la poèsia d'oc e d'oïl e poèta èla tanben -las trobairitz (Comtessa de Dia, Na Castelloza, Clara d'Anduza e sas sòrres anonimas) son vengudas sas "mairinas"-, Sarah White publica, en lenga anglesa, dins mantunas revistas literàrias nòrd-americanas (*Paris Review*, *Spoon River Poetry Review*, *Poetry New Zealand*, *Poet Lore*, *Hanging Loose*, *Shenandoah*, *New Orleans Review*, *Moon City Review*, *Smartish Pace*, *Saint Elizabeth Street*, *Natural Bridge*).

En julh e agost de 2004, titulara d'una borsa del *Virginia Center for the Creative Arts*, Sarah White demòra a - n - Auvillar (Tarn-e-Garona), aculhida per la fondacion culturala americana "Le Moulin à nef" establida (d'aquí son nom) dins un barri vièlh, al ras del pòrt. A la fin de son sejoern dins lo vilatge natal de Marcabrun, confessará: "Garona es devenguda, tal coma l'Hudson, un de mos flumes interiors". Sas passejadas dins Auvillar o suls bòrds de Garona, tant coma l'esmoguda a la vista de l'esculptura del profèta Jemèrias a Moissac -in situ sul portal sud de la glèisa sant Pèire e non pas mai sul papièr glaçat dels libres-, foguèron unas de las sorsas de poèmas-ressons, de poèmas-reclams, las escasenças d'interrogacions etèrnas. E per nautres lo gaug de descobrir una agaitada e una votz singularas que per delà l'ocean nos unís.

Woman Troubadour

... on mais chan
e pieitz me vai d'amor.
(Na Castelloza)

*The more I sing, the worse
it goes for me in love.*
My Friend carried a glove
beside his skin—
silk, feminine, a Lady's.

I stole it. He said:
"You're pardoned
if you'll sing your song."

Joy spilled into a canzone:
how I suffered,
all I'd do to gain
a small reward. God!
May it come soon!

He took it in,
taught the song
to his Juggler, then,

sent him off
to one of those estates
whose Lord is always gone—
hunting, whoring, warring—
and the Juggler rattled the gate.

"Come in. Come to my room,"
the Lady cooed,
and handed him a lute.

The Juggler stood in the luster
of the Lady's mirror. A man may sing
a woman's song by switching
here and there an end-word—'Oh'
for 'Ah.'" and vice versa.

Listening,
the Lady paled,
pinked, flamed.
Urgently, she sent for the Juggler's
employer (my Friend) who came

and garnered the reward.
Etcetera. The worse it goes
for me in love, the more I sing.

My name is Alamanda,
Bietris, Carezza,
Gormonda, Ysabella.

I won't grow old. In my whole
life, I'll compose three
perfect songs and lose them all.
I'll shrink into a miniature
red swoop—my gown and hood.

My pen, a centimeter.
My eye, a dot, period.

Jeremiah at Moissac

A comb has cured
the beard
of wrath.

The mouth that used to writhe
is sealed. On a scroll
he unfolds, we read
not a word.

A loop of gown stirs
his thighs and knees.
He dances on long toes,
but he's sad.

The oval eyes
have seen it all:
crime, crusade,
terrible trains.

The sound continues
to abrade his ear.
He leans away
as if mercy

lay behind the stone.

Two poems, with *Razos*

One summer, a widowed poet traveled to the village of Auvillar in France hoping the ghost of its troubadour, Marcabru, would help her find new songs. But on the third day of climbing steep streets and gazing from various points at the Garonne, she said to herself: "Neither Marcabru nor the limpid light has shown me any songs. Maybe I should return to New York where I have a friend who would console me on days when I don't find poems." Musing as she wandered near the Gendarmerie, she happened on a marker giving the old Roman name of Auvillar, and when she returned to her lodgings, she wrote the following **Vernacular Song**:

The birds of *Alta Villa*
no longer sing in Latin.
High over the Garonne,
a garrison has fallen,

but charming *Auvillar*,
in dahlias and hydrangeas,
steps down to the Garonne,
to a port

that holds no boats,
only Brits and cats.
Along the proud Garonne,
commerce has been given

to autoroutes.
The waters
of the green Garonne
are altered. All things change.

Only my love
does not, and won't
until Garonne
flows up into the mountains.

The last stanza took the poet by surprise, as if she'd found it floating down the river in a bottle. "If that's how I feel about my friend," she thought, "I'd better go home right away! Then again, if I'd been home, I wouldn't have written this. Maybe I should stay and see what else comes down the river."

She stayed, and as there wasn't much to do at night, she and her artist chums liked to walk across the river. The busiest place in Auvillar seemed to be

The Bridge of Spiders

People used to fish
on the Garonne,
but industry has risen
through the moon-
light into these girders
lit by incandescent lamps.

Thousands of leggy workers
mend and weave their nets
in time for the hunt.
Between the aerialists
and their victims
affinities exist. Webs

and midges mesh,
like fishermen and fish,
continual darts
of light! Arachnids
entertain us, though they don't
mean to. We look through

frail geometries and think
how handsome the fabric,
how homely the spiders,
the tipsy polygons
not doilies but death-
traps set in the night.

Next day, we find
the factory abandoned.
Filaments, uneaten morsels,
hang in mid-air. Where
is everyone? Where
are they sleeping it off—

the effort, the feast?

"Thousands!" said Mary, when she heard the poem. "There are millions!"

(The chums were taking another walk on the bridge.)

"And they wouldn't be here," said Steve, "if humans hadn't learned how to build a steel structure and light it with electricity ..."

"... attracting bugs that attract spiders," Mary added.

"Where *would* they be?" asked Virginia.

"They wouldn't be anywhere. They only exist—this many, at least— because of us!" was Mary's sobering reply.

Janet changed the subject: "We are all spiders this summer."

"How so?" asked the Poet.

"Didn't you say you were going to stay here and see what comes down the River? That's what spiders do. They spin one structure after another from the stuff in their guts without knowing which ones will catch anything, or what the catch will be."

"Right," said Mary. "It could be a fat moth. It could be some dry leaf blowing by. They can only make patterns they like, and wait to see what happens."

The Poet alluded to the story of Arachne, an over-ambitious artist who became the first spider.

And the chums all thought: "Could that happen to me?"

"Then again," said the Poet, "there's Walt Whitman's Noiseless Spider. I loved that poem when I was a kid, but never thought I'd be standing inside it."

"How does it go?"

"The poet sees *A Noiseless, patient spider ... on a little promontory, launching forth filament, filament, filament ...* He sees himself:

*... in measureless oceans of space,
Ceaselessly musing, venturing, throwing,—seeking the spheres to
connect them;
Till the bridge you will need be form'd—till the ductile anchor
hold;
Till the gossamer thread you fling catch somewhere, O my Soul.*

"That's beautiful," said someone, "but none of these spiders are musing."

"No," said the Poet. "Neither was the spider in the poem, an ordinary arachnid trying to catch some food. She noticed a little spider on the promontory watching her, but didn't know it was Walt Whitman's Soul."

john fogelitt&associats

contes e racontes .

BAROCCO CIRCUS

A quò se debanèt dins lei jorns d'après-guèrra... Dins lo borbolh dau solatz de la patz retrobada... Era un dimenche, e dins la flairor dau clòre e autre sulfogàs, Sant-Auban sus Durença fasiá pauseta... Sus la terrassa de l'ostalariá, sus lo planestèu, Django Reinhart fasiá balèti... Django... Enfin... Son orquestre... Qu'eu, per ara, deleissava sa guitarra, la bòna vielha Macaferri Selmer, per lo vielh bilhard dins la sala... La gauloise au bec, encadenava lei carrèus e autrei carambolatges... Pauc sabián, e descurbissián aquí sa segonda virtuosetat... Aquelei marselhés, venguts tot esprès per lo cotigar n'en fasián lei frais...

Django au bilhard... Qu'au prim rampèu aviá tantlèu tirat un cube de creda blua de la pòcha per n'en fretar la poncha de la coá... Mai outra curiosetat, quand se veguèron adurre, drech au comptador, lo bòn vielh pichòt paire Brunèu, lo quincalhier, 'quí! Renomat puslèu per son banc de bonbonalha auprès de l'enfantuenha dau ròde... E que degun vesia jamai en defòra de sa botiga, levat, de còps, quand fasiá son viron, a tot pichòt pas, sus la plaça Pechiney, istòri de prendre lo fresc... Fau dire que lo pichòt Paire Brunèu, a la cara de Gepetto qu'auria oblidat de fargar Pinocchio, era bèn miòpe, pecaire! Aviá ben de pena per reconéisser son monde d'un còp l'autre...

-Ou! Paire Brunèu! Vos vesem gaire, aquí!

-Bota! La femna se fai levar lei variças... Es en Dinha, a l'espi-tau... Me retròbe solet...

-... E n'en profiechas! Ont'es lo mau?

Enjusk'aquí, ren d'anormau... Django au bilhard... Lo paire Brunèu davans sa licor... L'orquestre en reire-fond sus la terrassa, lei joinei pareus entremesclats... Era un balèti, vai ié per un tango, aquí la valsa... Fòx-tròt... Paso-doble... Enfin! Tot l'arnescament musicau de la mòda dau temps... E lo swing! Qu'en aquelei temps se voliá estre lo rebat de l'insolenci permanenta de la jovença... Lo swing... E ara, vai t'en saupre perdequè! Lo Paire Brunèu picava en mesura, fasant clapar son major sus sa pauma... Fau dire qu'era un temps que lei parla-fòrt ensordissián degun... Lo Paire Brunèu, ambe gaubi, picava la mesura, sei sincòpes...

-Ou! Paire Brunèu! Son gaire de vòste temps, lei musicas d'aqueu biais!

-Qu'en sables, pichòt colhon! E lo charleston, aquò branlussava perein dins lo temps! E sensa un charleston entre ton paire e ta maire, benleu que sariás pas d'aqueu monde!

Lo Paire Brunèu aviá fach subran grellhar lo rire sus lei gautas comolas de toteis leis arcols qu'enluminavan lo comptador... Mème Django, atubant una gauloise d'un paquet qu'aquí traina-

va, n'en fuguèt de son sourire.

-Mai de que cresètz d'aver inventat, vautreï, lei jovents?

-Enfin, Paire Brunèu! De vòstei temps jogavan "Viens Poupoule"! o la « Matchitche »... Quet charleston?

-Oc! En Bras d'Assa, benlèu! En Paris, de segur... Mai ieu...

-Que fasiatz de mai?

-L'America! Restave en America!

Emai Django tendeguèt l'aureilha.

-L'America? Mai, de que fasètz dins lo canton, alòr?

-Sas, pichòt! Leis Americans t'an un jòc, tèn! Come diriás aquí lo balon, o leis bòchas... Alòr t'explique: Tu, tenes un baston, un causa, tèn! come una taravela. En faci de tu s'atròba un gusàs que te manda, come una pruna, una poma, una bala dura come de bòsc... E tu, la debes remandar lo mai luench possible, fin d'aver lo temps de faire lo torn de tot lo campestre, e revenir a ton ponch de despart... A l'ostau, come dison eilà... Aquò te fai marcar un ponch...

-Lo base-ball! faguèt Django... Home run!

-Aquò's aquò... Alòr, ieu, remandèrè aquela pruna talament fòrt qu'ara me vese revengut a l'ostau... Bota! E regrete ren! Marquère un ponch au passatge!

-Mai come vai, Paire Brunèu, que coneisses d'aquest... D'aquest...

-Base-ball! Faguèt un còr antique!

-L'America, te dise! Ai tant qu'aquò un morre de galejaire?

-Mai sabètz d'american?

Aquí lo pichòt Paire Brunèu engimbrèt una romegadissa come un concèrt de canards que faguèt s'espètar lo monde per de bòn... E comandèt una outra licor.

Sant-Auban coneissiá lo monde... Indochinés aquí embauchats tre la prima guèrra, per farlabicar lo gas motarda, que te fasiá la peu jauna s'eres blanc... Alòr embauchavan de jaunes, per que se posquèsson pas lanhar... E que travalhavan fin qu'a crebar... Italians, espanhòus, escapats dei dictaturas, russos blancs, grands e pichòts, armenians, maugrabsins, polonés, grècs, iogoslaves, portugués... Alemands, austrians, presoniers oblidós dau retorn... Oblit e regrelh après totei lei misèris... E ara lo Paire Brunèu que reveniá d'America.

-Era en un temps, diguèt lo Paire Brunèu, que lei pantais d'Euròpa se bastissián en America... Dins lo monde abramat de l'auba dau sègle vint... Un temps que lei gavòts d'eicì boscavan leis alhors per fòrabandir la fam de son ventre... E Durença vai au Ròse e lo Ròse a la mar... La dansa dei tres-masts s'era facha sobresaut de la vapor e dei transatlantiques... Era lo temps dei pantais de Meissique... De la California que pasmens leis biais combles d'aur s'erán ja mudats en lo vedeu dau culte d'aqueu nom... Lo dollar... Fugida d'Egita... Que lei taulas de la lei disián la dau plus fòrt...

-Plan! Paire Brunèu! N'i a pas pron dau curat per faire lo catechisme?

-...Mai ieu, vai t'en saupre! En fach de Meissique, me retrobèren en Saint-Louis, aquò dins lo Missouri... Onte aurías pensat de trobar de cow-boys e de saloons petaradants, ieu me faguèren cheminòt, passant mei jornadas a possar de vagon! Mei dimenches a regardar lei vapors, lei neblas e lei bugadas dau flume Mississipi, boscant quante bateu m'aduriá au mieu quand parti-riáu! E mei seradas... Bòn Dieu quand ié repense... Au « Red Light District »!

-Ei? Au Oued de que?

-Lo "Red Light District", en bòn francés lo ròde dau lume rotge... Imagina-te de carieras en damier a totei lei confondre...

-Sant-Auban, qué!

-I'a d'aquò! E de lanternas en totei lei terrassas... Totei lei fenestras, totei lei lindaus... E lei rires, e la biera, un oisquí farlabicat vai t'en saupre amb queta menestra... E lei filhas qu'aquí s'arrestava son pantai de oestern, just eilà lo grand flume... En de brassadas a cent sòus, en de membres roginàs... Au resson dau pianò!

-Ou! Paire Brunèu! E me digatz pas qu'escupigueriatz dessubre, non!

-L'Eureka Club... Rosebud Café... Saint-Louis, capitala dau pianò, cascada de clavier... Chale de l'ausida... E, en riba de tot aqueu borroladís, per faire venir mai de monde, lei pareus, lei borgés, lei familhas e tota la tarabastalha, tancavan un tibanèu... A l'americana, gigantàs... E ié disián, vai t'en saupre! Lo Barocco Circus... E lo pianò... Lo pianò, meis aujòus! Lo pianò degrunant sei nòtas come autant de tambors a picar ma sentida... Remembres de vielha Euròpa, de joventas en alha... De patz e de solatz... Mai aquí, en Saint-Louis, tota la graci preniá resson de galaupada, alenant la bugada dei vielhs trins a faire trantalhar lei pònts de fèrre per s'apasimar subran... E te remembrar lo chale d'un vielh bordèu...

La musica sus la terrassa aviá calat, era la pausa per lei musicians e lo monde venguèt s'acoidar o s'entaular... Django anèt rendre la coá au rastelier e empochèt mai son dat de blu ben abenat... Lo pichòt Paire Brunèu, que se deviá sentir un pauc negat au mieg-temps d'aqueu fube, s'aluenchèt dins lo fond de la sala, fin qu'au vielh pianò drech... Que totei cresián mut... La rimor aviá remplaçat la musica, come s'era un biais de demorar revòl dins aquest apres dinar que s'esperlongava.

Subran, un resson aigre espeliguèt... D'aquela empega! Aqueu de còp! Bon Dieu! A s'en fretar leis uelhs per faire passar la barluga... Lo Paire Brunèu au pianò, a te tombar un tròs de vielh ragtime... D'unei de t'anar furnar tot entorn de l'eisina per saupre onte jasiá la mecanica. Lo pichòt Paire Brunèu tombava lo ragtime...

-Tèn! Aquò es de Josep Lamb, 'quí! Un pichòt lanqui tot lisquet, sempre vestit dau dimenche, que t'en semblava un pareu de sotliers vernís a pena tirat de sa boita... E qu'avans de jogar de longa te desplegava sa particion. Come s'aquò era un biais...

Django n'en riguèt, lo nas dins sa biera, que s'era aprochat.

-Tèn! Aquò ven de Tom Turpin... Aqueu masclàs que jogava que per lei dardenas... Una mena de boscatier que t'auriá farlabicat de dentela... Mai alòr! Quet pianiste...

Lo Paire Brunèu estomacava, fustibulava, enmascava a te faire rotlar un ragtime dau diable... A te remandar en totei lei filmes muts de ta memòri, seguit d'una serada au « clandest » dau canton.

-E Scott Joplin, demandèt siavament Django.

-A! Ié vene... Enfin! Se fasiá rare aqueu... Mai quand se ié metiá es lo public que lo voliá plus leissar!

E vaquí mon pichòt Paire Brunèu, lo quincalhier marchand de bonbonalha, entaulat sus lo "Maple Leaf Rag"... A faire s'esperar l'assemblada dau rire e de la sospresa... E se veguèt meme grelhar un risolet sus sei labras... Aquí quauqueis armas sensiblas s'avisèran qu'aquest'òme sorisiá jamai... Mai, per ara, la musica preniá tròp lei còrs per se lanhar...

-Tèn! E aquò, ara!

Era lo silenci tot a l'entorn... Pensa-te... Lo Paire Brunèu au bistrò... Lo Paire Brunèu au pianò... Django qu'aviá leissat lo bilhard per l'escotar... Sant-Auban... Pòrt de tèrra que lei marins son de chimistes... E lo vielh quincalhier marchand de bonbonalha revengut d'America a contar mai:

-Subran... Qué sabe... Un diable? Un ange? Un trapeze travessèt lo tibaneu e d'un saut superior, se tancant sus sei cambas cor-tetas, un jovent aviá rejonh lo pontin... Ont aviá vist aquela cara... N'era benlèu dins una altra vida... Onte sachèra aqueleis uelhs... Aqueleis uelhs sensa rebat maudespiech dau risolet resplendissent qu'espeliguèt subran... Una cara que sabiau, esmarada darnier una faça d'indian... E tic e tac, fasant lei claquetas, e tic e tac... E sus aquela cadença... Lo jovent se bota a tocar lo pianò... E lo vaquí pas de rejogar a ch'a un leis aers que leis autres venián de jogar? Tantlèu la graci de Josep Lamb faguèt l'efiech d'un concèrt de grapauds a regard dau gaubi d'aquela mitat d'indian. La dentela dei dets de boscatier de Tom Turpin s'era mudada en tela de saca a patata... Lo Scott Joplin... Lo Chopin negre remandat en çò qu'a passat temps fuguèt... Pianiste de bordèu... E d'aqueu jovent, tot en fasant lei claquetas, que lei rendiá a sa vergonha, davans un public estomacat que se reteniá de cridar...

-E come fasiá...

Lei brodequins dau pichòt Paire Brunèu, sempre assetat, pican van lei claquetas e sei dets come dei saucisetas fasián rotlar una mena de boogie woogie, que fasiá mai grelhar lei rires de

sospresa.

-E subran... Subran lo jovent se calèt e recità un poëma... Dins un silenci de mort:

" Lo monde es tibaneu trevirat de trapeze
Que leis bòchas dau temps afrontan lo joglar
Ei flamas dei pegons se quilan s'esbramassan
De crids de desesper que lo galaup en rond

Redís lo temps que passa a rebors dau relòtge
Que lei rires jalats deis escassas se trufan
Que lei fielats son vans quand se parla de l'ànsi
Que lei masts ressonant branlissan sei bandieras

Que s'escafa lo vent quand venon lei sospirs
E lo ciucle de luna embarra un cant de nuech
Ont se perd en fumada un domptor de non-ren

E lo salut finau se perd en un adieu
Mai la tela es alòr plegada en mocador
Per penar lei remembres e revirar l'oblit "

E fenguèt drech, quilhat sus lo pianò, n'en fuguèt d'un saut superior arrier que s'acabèt amb lo grand escart...

-Ou! Paire Brunèu! De qu'esperatz per n'en faire autant?

-Que fuguèsses mens neci... Aquò prendra de temps!

-Mai es un sonnet baròque! afortiguèt un ingenior letrut... Que podètz saupre dau baròque?

-Quand tenem una perla d'una man bèn amada... Vai t'en saupre s'es redona o se l'ei pas... Lo congrès de poèsia portuguesa se faguèt a Saint-Louis, Missouri un còp que fuguèren partit... N'avètz pas pron amb lo pianò... Per çò qu'es de la colhonada?

Res compenguèt, mai lei rires repenguèron e lo Paire Brunèu encadenèt:

-Tèn! Aquò l'avètz jamai vist!

Sortiguèt... Vai t'en saupre! Un galobet de sa vesta... Se metiguèt a jogar de la man gaucha, come fan totei... E de la drecha s'acompanhava au piano...

-Mai... Faguèt Django... Aquò's de Scott Joplin...

-Verei... l'ere? L'ai pantaiat? Un còp qu'ere en Chicago, veguèren Scott Joplin a recopiar de que jogava aqueu jovent... Aqueu jovent mitat indian... Eis uelhs tristes... A la cara que sabíau... D'onte? De queta altra vida?

- « Heliotrope Bouquet »... Aquò 'aquo? Es aquò que jogaviatz... Es Scott Joplin!

-E Louis Chauvin!

-Come? Diguèt una votz dins lo fond... Aqueu de l'eleitrolisa?

-Oc! Aquel indian, d'aquí! Ié disián Louis Chauvin... Jamai veguè-

re mai un pianiste d'aqueu biais... A n'en plorar, a s'en chalar, a s'en lanhar davans tant de gaubi degalhat... Louis Chauvin nimai legissiá, nimai escriviá la musica... E Louis Chauvin tot jovent qu'era encara... La veròla l'emportèt... Pecaire... Louis Chauvin... D'onte sabiéu aquela cara? Un jorn lo comprenguère... Me regardèren en un miralh... Son regard era lo mieu, davans que meis uelhs s'abenesson... E l'ande... Cresiéu d'anar a sonencontre quora avançave davans lei nòvas veirinas dei grands magasins de Saint-Louis... E... Me metent au pianò... Mon Dieu... D'onte aquò me veniá?

-Perqué n'en faguèriatz pas mestier?

-Aviéu ieu lo mème gaubi qu'eu... Strictly an ear player... Jògue que d'aurelha... A ieu me manca lo biais... L'invention... E per tot dire, vòle pas crebar de la veròla...

Degun auriá pensat que lo quincalhier teniá la clau dau rire...

-E aqueu Louis Chauvin? Quau es...

-L'ai dich... Un pianiste mitat indian... Ma maire es una Chauvin... Son fraire partiguèt joine e se faguèt meissican... Se'n venguèt en Saint-Louis... Faguèt un nhard, se maridèt, s'escapèt... L'indian era mon cosin... Mai era tròp mòrt per que ié crièsse...

Faguèt promener un darnier còp sei dets sus lo clavier... Dins un silenci un pauc geinat...

-E tu... Cridèt subran a Django Reinhart... Vai t'en jogar lèu lèu... Qu'en causa de tu siáu pas anat vesitar ma femna en Dinha... Qu'es a l'espitau amb sei variças... S'un còp demanda lo divòrce...

Django n'en riguèt, mai diguèt:

-Ié mete una condicion...

-Queta? De sòus encara...

-Vos vòle sus lo pontin, jogarai que per vos!

-Batou!

Dins lo swing que repreniá... Django de sei dos dets valides encadenèt sei classiques, enmai « l'Heliotrope Bouquet » que Scott Joplin, benesit siáque! n'en derrabèt lei dos premiers temas en Louis Chauvin... Lo Calabrun neguèt Montfòrt... La musica enfin calèt...

De Louis Chauvin, pianiste, dançaire, cantaire (segurament pas en provençau) n'en fuguèt un... Nascut en Saint-Louis, mòrt en Chicago en 1908 a 27 ans... Come ben d'autres.. Django faguèt balèti en Sant-Auban... Ié faguèt mème una demonstracion de billard... Lo Paire Brunèu? Fuguèt cheminòt, en New York... Nimai jogava de pianò... Nimai de galobet... Mai aquò'aquò que d'escriure... Avèm totei lei drechs... Mème aqueu d'es-crinclar un remembre passit en una jovença pantaiada...

La longa prangièra de papà

Sabi pas s'aquel conte, que m'a entristesit, es pels dròlles; pòt èstre un conte de dròlles pels paires o per qu'un paire e son filh l'escoten man dins la man.

Aital comença :

Fa un regde brieu, al temps de la China antica, dins una vila de papièr e de fanga, blanca coma de caolin, entre las plantas de ris e de tè, un dròlle, parièr als autres dròlles, fasiá volar sa sèrp-volaira.

Me soveni pas se la sèrp-volaira èra un dragon vert de papièr pinocho, o una brústia de tres colors, caduna dedicada a un esperit benvolent, o lo sorire d'un dròlle, un sorire larg, d'aurelha a aurelha o sabi pas qué encara.

Un dròlle e sa sèrp-volaira al vent.

Lo vent se sentissiá urós e lo dròlle tanben o èra, de tan qu'aviá besonh de lo partejar amb qualqu'un, son paire, per exemple.

Lo dròlle, coma gaireben totes los dròlles, pensava que son paire èra lo pus important del monde, plan mai que lo vent, que la sèrp-volaira o qu'un platàs de ris amb la flor de la mèl.

Mas lo paire, coma fòrça paires, estimava mai far prangièra o prene lo tè amb los amics puslèu que de perdre de temps a de causas de dròlles.

Lo dròlle convidèt son paire a jogar amb la sèrp-volaira, a rire amb lo vent.

Lo paire, coma gaireben totes los paires, respondèt :

- Ai de causas plan mai seriosas de far. Te'n prègui, daissa-me dormir tranquil.

Lo dròlle venguèt triste e lo vent s'enrabièt.

Òc-ben, lo vent s'enrabièt e coma èra l'amic de totes los esperits de la China antica, anèt demandar ajuda.

E parlèt amb l'esperit del temps qu'es grand e que va del començament a la fin de gaireben totes las causas.

E l'esperit del temps parlèt amb l'esperit del sòmi, qu'es redond, que s'agrumela e que marmucha.

Lo vent, lo sòmi e lo temps prenguèron una decision e lo paire contunhèt de dormir un jorn, puèi un autre jorn, una setmana, un mes, puèi un autre mes, una annada, puèi una altra annada e encara una altra...

La sèrp-volaira del dròlle s'espelhandrèt.

Lo dròlle cresquèt, venguèt òme, aguèt de dròlles e lor faguèt de sèrp-volairas que tanben s'espelhandrèron.

E de longa, lo paire dormissiá.

Quand lo temps, lo vent e lo sòmi decidiguèron que n'i aviá

pro, mandèron un fotral de mosca de bambo, de tres colors e bravament bronzinaira, que se pausèsse sul nas del paire.

E lo paire se desrevelhèt e se trobèt nas e nas amb aquel vièlh tan triste.

- Qual siás, tu? demandèt lo paire – Qué fas dins mon ostal?

- Soi un vièlh que daissères sens remembres far prangièra.

- Sabi pas çò que vòles e te coneissi pas.

- Me coneisses. Soi ton filh. Cresquèri sens jogar amb tu. Aguèri de dròlles sens que juguèsses amb eles.

E lo vièlh, prenguèt entre sas mans las mans del paire e li demandèt amb tot la tendresa que jamai aviá recebuda :

- As plan dormit, papà ?

revirat per Olivèr Lamarca

Lo Camp de las Sòrs o cossí los Òmes venguèron (un pauc) liures.

Un còp èra, dins un camp del costat de Fitó, tres sòrs teissian cada jorn e cada nuèit lo fial de nòstras destinadas. Lo pòple del país li disián las Tres Parcas.

De sas mans aisidas sortissián de teissuts de totes colors, units o barrejats, grises o mirgalhats, lises o rufes.

Cadun atal trapava un vestit a sa mesura : lo qu'èra ricament dotat, ambe de seda e de velós, fasiá biscal lo qu'aviá pas que pelhas sus l'esquina ; lo qu'èra mal estropat repotegava contra las tres sòrs que l'avián atal petaçat, mas paure ! i podiá pas res.

Alavetz dins aquel camp arribèt, en estòp, un Bèl Amant. Era nus coma una escavena (cercava lo camping naturalista de Laucata). De lo veire atal, las tres sòrs ajèron pas lo còr de lo vestir e li diguèron : "Fotes pas lo camp, Bèl Amador ! beu un còp, pausa-te e demòra aici, a posita, ambe nosautras ! te farem una colca jos la tenda !"

Lo Bèl Amador trantalhèt pas gaire : tant valiá que demorèsse aquí, lo vin èra plan bon e las tres sòrs èran plan agradivas.

Per faire pas de gelosa, las maridèt totes tres.

En poligama conscienciós, passava 48 oras amb una, 48 oras amb l'autra, 48 oras ambe la tresième, puèi èra lo week-end e alavetz s'acordava una RTT plan meritada.

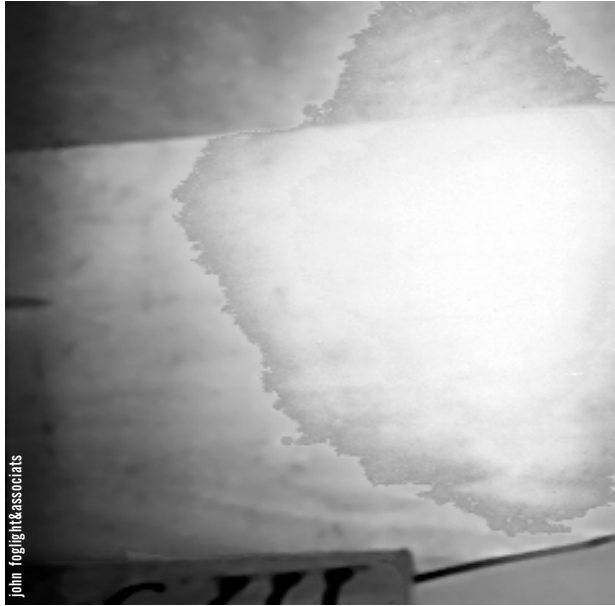
Fa que, del temps qu'èra ocupada ambe son bèl amador, una de las tres sòrs fialava pas, çò que daissava als òmes sus la Terra 1/3 (33.33%) de degràs de libertat, çò que a vista de nas fa benlèu pas gaire mas que val mai que pas res.

Desempuèi aquel temps, lo Bèl Amador demòra dins lo Camp de las Sòrs, e nosautris los mortals sèm un bocinòt mai liures, e un pauc mai mèstres de nòstras destinadas.

Es atal que d'aquí endavant sèm responsables, pauc o pro, del vestit qu'avèm sus l'esquina e del vin que bolís dins nòstras tinas.

Podèm pas acusar digus se per malastre nòstras vidas prenon marrida virada, ni mai quand aquò s'endeven milhor nos cal pas ne mercejar qual que siáque : Sèm responsables del ben o del mal que fasèm de nòstre pichon bocin de libertat.

Fòra quand lo Bèl Amant es en RTT.

john fogelitt&associates

aquela .votz.

Ai tant plorat aquela votz,

Ai tant plorat aquela votz
Que mos uèlhs son delanhats...
Mon còr
A pas pus de buf.

Ai tant plorat aquela votz
Que mon ventre es traucat
Per la vida qu'ai mancada
E la mòrt qu'espèri....
Es traucat pel jorn
Que vòli pas pus vèire tornar
E la lenga que vòli oblidar.

Omenatge

Lo hrèisho qu'es a sa mòrt de l'esguit deu jorn ençà
 E jo qu'èi volut dromir miralh de sas brancas au pè deu còs
 las de gitar los sons chebitejars dinc'au hons de las contradas
 sordas.

Hrèisho, votz. Lo ton alen que s'aflaqueish, que ploras a tot
 doç, que te'n vas e que'm deishas, muda. Lo hui copat s'estava-
 neish dens lo vent, luènh de la prisa dura de la mòrt

Duras oras de nuèit, dura l'èrba e la tèrra jos lo cap e jos
 l'espata, longa nuèit dens los bruts a l'entorn de ton silenci
 qu'espèra l'ora blanca, que gaita cap a l'ora deu passatge quan
 los òmis...

Hrèisho, monde shens hrèisho, ne m'es pas lo men monde,
 hrèisho mòrt que'm balhas la hòrabandida, que m'abandonas
 estrangèra e que hès seguir dens la matiada blanca de ta mòrt
 la mea istòria e lo men èste, que'm deishas adara dab los uèlhs
 dubèrts e hreds davant un monde

Exili

Vèspre d'isolament sobte sus l'espata deu monde
 Agrèus negres calmas de lua blanca
 Voses presas que corren dens lo còs deus hrèishos en-holiats
 Espiars gahats de hrais perduts
 La pèth dubèrta qui s'engolit l'aiga deu ser, la hanga e lo huec
 Uèlhs de talent e set shens esper de somi
 Saunèi morent d'ua vita luenhèca
 Nafradura de colors, de lums e d'aulors, horvari e trocèra doça
 Lo vent que'm honha dens la sèlva cap au torrent de desbremb
 E m'auhèrt sus la crèsta a vosautes tots, prats e monts, èrbas
 e bèstias, crums
 E las meas particulas escapadas que'm tornan biaças pesantas
 D'ont pujaratz bailinas blavas rossejadas, brevas e secretas
 Qui corren presas mudas peu ventre et per las venas
 Dab los sons orisonts d'ubiquitat terribles e arregaudissents

D'estiu

Batècs ovals qui landurejan
 Corredèrs benedits qui cercam de la pèth
 Faus silencis conflats dau mausegur
 Alentorn deus còs pesucs de lassitge infidèu
 N'esperant la nuèit calma dau semi
 D'inocència negra e jauna brusanta
 Dens lo son uòu de tendresa longarega

OSTALET

Aquí qu'ès arribat
huèc de gema
enter las pèiras

enter dus silencis

Ne t'atiení pas

As passat montanhas
pòrts
grabas
la color deu matin
deus de-sers
l'escurada la nuèit
dinc'au rebat de lua
pausat davant la pòrta
de l'ostalet
Ne m'atienés pas

...

E tu qui ès ?

Doman
que deisharàs aquera montanha
aniràs shens de las véder
sus las tombas vièlhas
shens de las véder
las aniràs dessús

Quan traucaràs
l'escorralh deu gabe
que daràs
ta prova au gabe

...

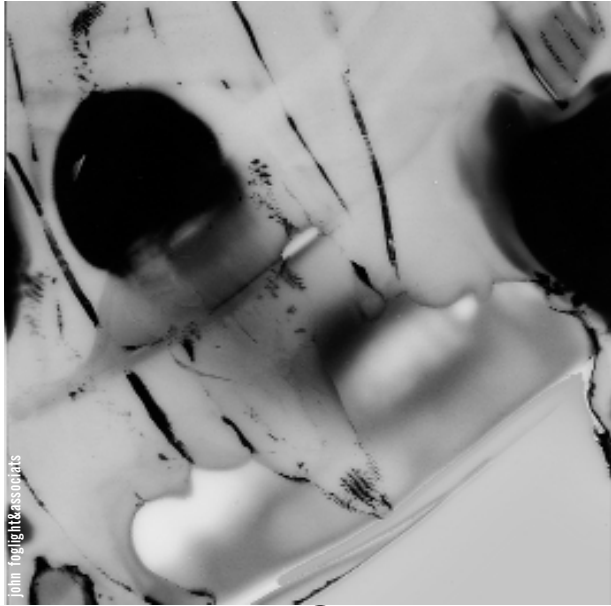
enter dus silencis

e

te'n ès anat

Çò qu'as tu deishat
au solar de l'ostalet ?

gron de tèrra
chirchira de ta baspana
un amor

John Foglietti & Associates

... sulfite ...

q u i c ò m	d'aicilài	-e-	si
pas res	nuds e		fins a nos
lo demai	mesclats	las	donar un
tot aquò	e en	fenèstras	brave bol
	viravirar se	pausadas a	pel
	pèdre l'un	las raras	dintre de las
	dedins l'autre	contrada-	pelhas
quicòm	per	planèta	nòstras
coma un	totjorn -	vira vira	
pertot	lisa	en via	-e-
una	tot aquò	vai çai e mai	
cara del	sul ser	un còp dos	s'agusar
cèl	e lo tròn	còps	a
espandi	e l'aiga	e sempre mai	la sulfita
a	la pluèja	per liuces de	los uèlhs las
negar	la pèira	liuces	parpèlas
la		s'engusa	l'arma e la
votz	- e -	s'enlaira la	pluèja
del cap		vida ton gost	iretja de l'alba
los aures	tròn	a mon	pertot
lo vent	ser	aiciplond	coma
e	liuces		aicimai
la	lai coma	-e-	
paraula dels	endacòm		-e-
altres	mai	tastar	
- totes -	amb las lums	lo passar	quand lo
amb cada	las	de las mans	pèbre de
abséncia ont	lausas	dels pòts lo	las
s'escantir	lo demai	fosc puei	ensenhas
perfum	pel cèl los	tot aquò tot	bateja lo ser
- fèrrum -	caps las	aquò tot aquò	grand
d'espèra	lengas los	aïçai	de las
pèira	còsses e lo	aïçalin	parlas
capuda	còr	aïçamont	sul fial dels
sensa	al	pertot	partiments de
pausa	dintre de ton		monds
ni res	dedins	-e-	la paur s'
puei s'	paraula-		espauruga
encapar la	parlaira	a tot arrèu	del dedins
clau	e	pel	
las	s'	balandran	-e-
vertèbras	enfuòcar de	balaire	
pel dedins	tot	dels	desgrunar
- aital vejèrem	mond	nèrvs	la saula
d'enlòcs se	s'en far	caminar	dels
dançar	camins	las	silencis
l'	duscas a se	puècholtras	tancats
escotich	saupre	de nòstres	a tombar

coma	l'abeluc	ara	aquò tot aquò
fuèlha	a l'airal dels	las paraulas	tot aquò tot
sul miralh	endacòm	sal	aquò tot aquò
dinc'a son si		e vinagre	tot aquò tot
d'aicís quand	-e-	sus la plaga	aquò tot aquò
sus la		del dire	tot aquò tot
cosmetica	passar país	en espècias	aquò tot aquò
dels solelhs	a vira	de lengas	tot aquò tot
s'esquiçan	canturlas		aquò tot aquò
de jorns en	amont	-e-	tot aquò tot
batalhas	sul talh		aquò tot aquò
	de l'èsser	tot aquò tot	tot aquò tot
-e-	si e cap	aquò tot aquò	aquò tot aquò
	pegats	tot aquò tot	tot aquò tot
la pausa d'una	a	aquò tot aquò	aquò tot aquò
brasa	la meridiana	tot aquò tot	tot aquò tot
cau	de las pèls	aquò tot aquò	aquò tot aquò
suls mots	d'aquel	tot aquò tot	tot aquò tot
luènh	monde	aquò tot aquò	aquò tot aquò
del temps		tot aquò tot	tot aquò tot
l'òli de las	-e-	aquò tot aquò	aquò tot aquò
sillabas		tot aquò tot	tot aquò tot
alisa ton	coma	aquò tot aquò	aquò tot aquò
desir	passa	tot aquò tot	tot aquò tot
la boca	tot aquò	aquò tot aquò	aquò tot aquò
la boca	duscas	tot aquò tot	tot aquò tot
duscas a te	a pron	aquò tot aquò	aquò tot aquò
véser	de jorn	tot aquò tot	tot aquò tot
a l'enlòc de	amb las	aquò tot aquò	aquò tot aquò
per tot	tralhas	tot aquò tot	tot aquò tot
	lo	aquò tot aquò	aquò tot aquò
-e-	tremolament	tot aquò tot	tot aquò tot
	dels sers	aquò tot aquò	aquò tot aquò
encara	pels cantons	tot aquò tot	tot aquò tot
	l'ombra	aquò tot aquò	aquò tot aquò
quicòm	e lo buf frèule	tot aquò tot	tot aquò tot
lo demai	tot aquel	aquò tot aquò	aquò tot aquò
pas res	temps	tot aquò tot	tot aquò tot
tot aquò		aquò tot aquò	aquò tot aquò
	-e-	tot aquò tot	tot aquò tot
-e-	la raja	aquò tot aquò	aquò tot aquò
	dels	tot aquò tot	tot aquò tot
darrèr	cercles	aquò tot aquò	aquò tot aquò
s'esfalenan	los gorgs	tot aquò tot	tot aquò tot
las baumas	cavar las	aquò tot aquò	aquò tot aquò
plondas	cimas	tot aquò tot	tot aquò tot
pel poder de	dinc'a	aquò tot aquò	aquò tot aquò
miègjorn	l'endefòra	tot aquò tot	t o t a q u ò

LOVE

De soldats ròses an envasit lo musèu & LOVE
An enfantat d'angels de sucre los lampadaris & LOVE
Las ormònas de rosada & Love
Lo dòma lusent dels busses & LOVE
Marchi de guingòi dincas a Zadar & LOVE
La polícia fa son trabalh & LOVE
Lo canal raquidian es climatizat & LOVE
Las moscas de l'èst & LOVE
Es bona per tu ma democracia & LOVE
Velhan lo zoè e lo taus de glicemia & LOVE
Ma motò sus ta motò & LOVE
& Bernadeta s'es engolìt l'objectiu

Barra los uèlhs
ta cara es encara dins l'ombra
l'auratge dels cotèls crema entre tas mans
l'iranja abita totjorn ton aurelha :
i a mai que l'ivèrn dins ta memòria

Se despertar de guingòi dins l'oblit
coma se èras plan viu
amb lo ponchon de las onglas contra lo temps
e la fusta que bolhís dins sa grèpia :
te cal ara durbir los uèlhs

La luna es mòrta :
vai véser sus l'èrba lo nom dels cabals
vai véser lo dròlle agantar los gals
trempat coma una mar dinc a l'òs
sa rauba jauna rebala darrièr un arbre

Son totis desconsolats sus de ramelets en una
mas i a mai que de mots dins l'ivèrn :
i a la luna de las longas annadas suls silòs e sus las ròdas
i a un ausèl qu'arriba al torn de sas parpèlas
e un cabal que tomba dins lo tablèu de son galaup

Quora dintraràs dins lo jorn

TREMPERA SHEIS

Doça eslissada d'ortics
 perissa barrada
 perpèras de jolhs napa zingada
 e que desapareisha l'envelopa deu còth
 cendras d'ampolas
 las vòstras vapors un portrèit

Mes de març en crits
 dalha las eishèras per nhac
 un cèu peluhèra carbonosa
 los huelhumis d'abséncias
 un lauador
 siscla de trueitas color tèrra

Tot palla ahida
 braç de deltà un brigalh
 - que hén un pinhon còishe -
 còishe qu'escalh lo pinhon
 auherís lo braç
 que correrà deltà tot blasit
 e sincèra ahida

Pèiras de cèu l'escolan en camin
 la pinça de hargà que sang-glaça
 los hitges blancs
 - vila a tres camas - las toas lutz
 se rotlan en veas
 clotut
 crus petals de cera

Disques d'irís bal inmovil
 ahisson de cardinat ua vita
 seus halatges barlingan los tilhs
 barras de somelh
 Escartaments d'arcs penitents

du's mans juntadas que destènen
e paran
e desparian cap a coda escrepins lagnats

Troble òcre jaune néguer clar
que s'hon lo partatge
espessa la len que tonha las dents
d'arroncilhs plegats metau arrebocat

De la pèira coscolhèra encranca lo vuèit
e dehens l'assecament plonja
mini-pelhas d'escur parçan bailan
alinhadas acassadas

Las heuç totjamèi que revaden
punh quilhat

John Fogelitt Associates

• germanor • •

BALL RODO

Los poëtas presents uèi dins la rubrica Germanor an la particularitat - demièg fòrça autres, rai - de s'interessar a la musica. Son d'efièit de poëtas catalans de tots los orizonts (Catalonha nòrd, Balears, Principat, Mexic). Se submergisson sovent dins un "banh musical " que se tradusís dins lor òbra, e en mai d'aquò quauques-uns son tanben de musicians professionals.

Pascal Comelada es probablament, dins l'univèrs de la musica, lo mai conegut, e internacionalament conegut cal dire, malgrat sa resèrva per quant al " comèrci musical ". Son òbra enregistrada es importanta - 15 CD apr'aquí, benlèu mai -, sos concèrts lo menan un pauc pertot dins lo monde, es celèbre pr'amor de l'utilisacion originala que fai d'instruments miniaturas. Es tanben un observador agut de la realitat catalana de l'Estat francés (viu dins lo Rosselhon, alunhat) : "I a mai de seissanta per cent de la poblacion qu'es pas catalana. S'agís pas d'estrangièrs ni mai d'immigrants... Es normal de dire que nòstra cultura es minoritària en cò nòstre. "

L'autre poëta musician, cantaire, es Gerard Jacquet. E quin poëta, e quin musician ! D'un autre bòrd aquel filh de Sant Feliu d'Amunt es contaire, pòrta dins los vilatges, amb sos recitals, nòstra cultura " minoritària ", coma ditz P. Comelada.

Rafael Vallbona, filh del Principat, se submergís dins aquel " banh musical " que se'n parlava a la debuta. Sos poëmas son claufits de las musicas d'ara (la de Tom Waits per exemple) mas es essencialament un enamorat del blues.

Ramon Xirau, l' " ancian " de la seleccion es...mexican. Exiliat alai, sa lenga d'expression - es filosòf- es lo castelhan, tirat per la poèsia. Sos poëmas a través çò qu'apèla " Imatges " evòcan los musicians qu'an un impacte sus el, mas tanben los escrivièrs, los artistas.

Jep Gouzy, coma G. Jacquet, es filh de Sant Feliu d'Amunt. Coma el, voldriá conservar totas aquelas tradicions de nòstre pòble. Sa poèsia se submergís literalament dins las musicas que van de Bach fins a ... Eminem, en passant per Tom Waits, Cohen, Debussy, e benlèu sustot lo catalan Frederic Monpou.

De Joan Pere Sunyer -un autre Rosselhonés- los legeires d'OC ne coneissián pas que de poëmas. La musica emplena sa vida, son burèu. Ajustam aici tres pichons poëmas que los canta el. Precisa : " Son pas que de cançons, an pas res a veire amb la poèsia "

Los dos Balears an un destin comun, ligats que son per l'amistat. De son origina guineana Guillem Fullana i Hada d'Efak -

desaparegut qu'èra encara jove en 1995- aviá gardat sonque sa pèl negra. Poèta elegant, foguèt un cantaire fòrça important de çò qu'es apelat generalament " la Nova Cançó ". Eduard Jordà es tanben balear, son cas es curiós pr'amor que, coma viu a Sevilla, a causit coma lenga literària e professionala - es jornalista e escriu dins los jornals principals del país- lo castelhan. OC a l'escasença d'aculir un de sos poèmas non publicats , en catalan, poèma que se duèrb per l'evocacion justament de Guillem d'Efak... A son òbra poètica o romanesca s'apondon un certain nombre de libres o d'articles sus de musicians d'ara : Tom Waits, Van Morrison, Hank Williams. Son engatjament - que transpareis dins lo poèma- l'a menat a èstre, après lo chaple de l'11 d'abril, lo coordenador de l'omenatge rendut pels poètas a las victimas.

Per acabar nos caldriá parlar dels " oblidats " coma pòdon èstre Enric Casasses, sovent en companhia de P. Comelade dins sos recitals, e los " nòstres " - vòli dire los de Catalonha nòrd - Patrick Gifreu e sustot Joan Pau Giné. E mai los que fuguèron un jorn e cantaires e poètas, Raimon, Pi de la Serra, Llach... e d'autres encara. Lo fait qu'agem botat de verguetas a " oblidats " benlèu daissa suspasuar qu'un jorn...

OC.

Noms que es donen la mà per un ball rodó (Pascal Comelade, Guillem d'Efak, Jep Gouzy, Gerard Jacquet, Eduard Jordà, Joan Pere Sunyer, Rafael Vallbona, Ramon Xirau)... o Música callada, com diria Frederic Monpou

pascal comelade

Jota del Rosselló

sant cristo de Port-Bo
pela gats de Terrats
maripili de Marquixanes
rot de Bel del Ganganell
ventilador de Sant Jaume
mansangamó de Montboló
Llumí de Tuïr
duvinyals de Filloles
benquí de Sant Nazari
arpallant de Perpinyà
viacrucis de Sant Feliu
llumetes de Formigueres
ensulfatada de la Comelada
catetu de Perellós
rumí de Cabestany
filetillo d'Escaró
embustero del Voló
manicaco del Canigó
budell de canavelles
peteneres de Vivers
cambajó de Sant Salvador
franximan de la Torre
capullu d'Ur
destapa-tot de Millars
estragines de les Illes
Babau de Baó
gatxí de Caramany
florero del Soler
carricló de Llo
letxusso de Tuluges
calitxo del Portús

fanegues de Prunyanes
zorra de Fullà
ceballot de Joc
gandul de Talteüll

et puguis marà calicó!

(Enciclopèdia logicofobiata de la música catalana)

guillem d'efak

QUASI PODRÍA ÉSSER UNA CANÇÓ
SI NO FOS PERQUÈ...
ÉS MASSA TRISTA, NO S'AVÉ
NI S'ENQUANTRA

El pal i la sal
just a la cantonada
dels quaranta anys.

Això és així,
s'ha acabat el reialme
del pa i del vi.

Fins ara els dols
tan sols eren paraules
i desconsols.

Ara és pitjor,
perquè el que molt bé férem
pot ser millor.

No hi ha retrets,
paraules són paraules
i fets són fets.

Molta humilitat.
Just a la cantonada
el pa i la sal.

(Madona i l'arbre)

"Cal que la música experimenti l'emprenta de dues tendències oposades: "el llenguatge de l'ànima" i "l'expressió especulativa". Els meus projectes? Cap per ara si no és compondre alguna cosa. No sé per endavant què faré. És perquè, al final, estic convençut que l'obra veritable no pertany al seu autor (el que anomenen el compositor) i sort per a ella."

Frederic Mompou, nota manuscrita.

Frederic, et trobem a faltar

No puc imaginar, en la meva candidesa
d'infant
rebel i conformista al mateix temps
- de poeta rebel i conformista -
no puc imaginar, ara que has esdevingut
home de l'ombra i de la llum,
esperit i ossos que brunzen com unes cordes
de piano,
que et pugui ofendre la meva familiaritat.
És veritat: Frederic et trobem a faltar
des d'aquest 30 de juny de 1987, quan sense dir
ni el com ni sobretot el perquè, ens deixares...
Ho dic jo com si parlés per a mi,
només per a mi, i en la realitat, a través de la humilitat
- no tant -, de la meua veu, parlen una infinitat
de veus, reptes i núvols que han perdut el ritme i
el silenci de la teua música que somriu
en l'eternitat dels pianos daurats.

Aquí el poeta es posa a somniar
un instant,
només un curt instant de somni...

(Qui mata un ou mata un bou. Concert live)

Prada, juliol de 1975

Guillem d'Efak ajegut a dins un clot,
 Ja es feia tard, però ell no es remenava
 del clot vora el camí, sota els grans arbres.
 Era feliç, potser, com un gitano
 quan sent el frec del vent entre les cuixes.
 Jo era jove, molt jove, i allà a Prada
 somiava amb un país lliure i tranquil.
 Ho recordo molt bé, com els badalls
 dels núvols sobre el cor de les muntanyes,
 quan tot es feia clar i tot llúia,
 i els rius de capaltard es feien foc.
 Les imatges es fonen amb la llum
 èbria que encara esquinça el meu passat.
 No existia la culpa ni el perdó.
 Vivíem, alenant, com passerells:
 érem tendres i durs, cargols i llops
 lliscant entre la molsa. I estimàvem
 els aiguamolls pudents, i la ginebra,
 i les branques d'un freixe que tremola
 quan xiula el vent nocturn, i el somriure
 d'una al.lota que és carn que es fa més carn
 sota el batec d'un cos desconegut.
 Recordo tot això, i també el renou
 esquerp d'un tren al mig d'un camp d'estepa.
 Els noms, però, i els ulls, ja els he oblidat.
 Sols em queden les peces d'uns escacs
 que ja no són ni blanques ni són negres.
 El senyor Casaldàliga explicant en Kant
 amunt i avall de classe, poc a poc,
 com un benedictí al res del vespre.
 Les sandàlies de couro d'en Ricard Salvat.
 La noia de València que plorava
 dins un bosc a les fosques, tota sola.
 I una lliçó recordo, de política:
 "És un lladre, com tots", em va dir un vell
 a la plaça del poble, quan li vaig demanar
 quina opinió tenia del seu batlle.
 És la millor lliçó que jo he rebut
 en tots els anys que duc en aquest món.
 Però ara tot s'esmuny, i jo no som

aquell jovençà tímid que guaitava,
per un forat de Prada, la fredor
que va estripant la vida i se l'emporta.
Visc a Sevilla. Escric en castellà.
Ara ni tan sols som nacionalista.
I les paraules moren dintre meu:
"fotre", "enciam", "escar", "ham" o "xeixa"
són llebres fugisseres. Adéu siau.
I em desperto a trenc d'aua. I xiuxiuegen
unes veus que conec. Són els meus avis.
"¿On ets? ¿On ets?", em diuen. "Aquí no et sentim".
I jo, tot palpejant las parets, sé
queestic a casa meva. Em trobo al dormitori
i sento com respira el fill petit.
"¿On ets? ¿On ets?", demanen muts els avis.
I jo no ho sé. Ho ignoro. No ho sé.

gerard jacquet

Café, copa, puro

A n'en Pascal Comelade

Pujant a Vernet
Veient
A la vora del camí un home de
Seixanta anys
Ben vestit
Assentat sol sus d'un banc
De pedra
La vall als peus
Sota els grans aibres de la tardor
Sol dins d'aquest lloc desert
De músiques
Sol ací

I una mica més tard
Un turc barbut marxant sul terrat

Encara queda el blues

El teu blues llastimós i rural em va venir a la memòria, Bill Broonzy. I això que tu mai no vas conèixer aquests valls on vaig fer contraban de calendaris.

I malgrat tot, ben bé podries haver estat un dependent de la botiga Levi's. Què té un any que no tingui l'altre?

Amors, borratxeres, llàgrimes i morts. Només per això ja em llançaria en kamikase al karaoke a fer de Julio Iglesias. Seria traïr el blues, és clar.

Però què són els anys sinó un seguit de traïcions inconfessables? Potser per això cinc minuts abans de les campanades, dues llums vermelles fugen carretera enllà.

On podem anar si aquest vall no té sortida? Vaig perdre els meus records per passadissos de tabac i xocolata sense trobar cap resposta.

Vaig menjar raïms i vaig beure xampany francès. Vaig córrer per obscures avingudes i tampoc vaig trobar cap resposta als aparadors morts.

Tot és una pregunta. Les topades casuals, com les trucades a mitjanit, com la por, com el fred i la neu que demanen que atieu el foc amb més intensitat.

Però jo era allà, buscant el no-res en una nit de cap d'any a Andorra. Amb un vell blues als llavis i massa carrerons sense sortida.

No hi ha ningú en aquest llit i malgrat tot hi ha escalfor de cos. Tinc el cervell congelat com sempre, però fa bo avui, u de gener de la mateixa misèria.

Record de Ravel

Escolta, escolta, aquesta mort
tristament dita amb notes greus,
som en el temple, en la calitja
d'una matinada grisa i sorra,
melodies et parlen
infanta, en el jardí,
de les fulles d'amor.

Pavana aquest ocell escolta
que gairebé no vola el vol
de nuvolades és ahir i
ahir la veu infanta.

Parlem-ne poc, escolta
és gairebé una ratlla sola,
melodía ratlla
que es corba en l'aire en la calitja
i l'or d'ahir, en les violes,
et canta, tristament,
ona lleu en el llac d'uns ulls breus
que neixen, viuen, miren, morts.

(Dit i descrit)

Enamorat d'una illa

M'he enamorat d'una illa
Illa d'encant i de cant
M'he enamorat del cant de la brisa
Dolça entre els arbres del camp.

Illa ella, illa ella, ella

I si la brisa és un respir de Tu,
I si l'encant, per mi, és un cant de Tu,
És que l'illa, tota l'illa, tota l'illa, Maria, ets Tu.

Quan abordi a l'illa
De tanta amor tremolant
Ton riure em tornarà l'alegria
També la joia el teu cant.

Illa ella, illa ella, ella

Si l'alegria és un esguard de Tu
I si el meu goig sempre és un cant de Tu
És que l'illa, tota l'illa, tota l'illa, Maria, ets Tu.

Dèria
(tempo di bolero)
Despertar-me al teu costat
Obrir els ulls al teu costat
El llit fet tot una platja
Maria, matí de festa.

Sense un mot i sense un gest
d'un esguard d'amor només
manyagar la teva son
somrient en el record
de la nostra nit encesa.

Despertar-me al teu costat
Obrir els ulls al teu costat
I amb tu un bon matí
tornar néixer a la tendresa.

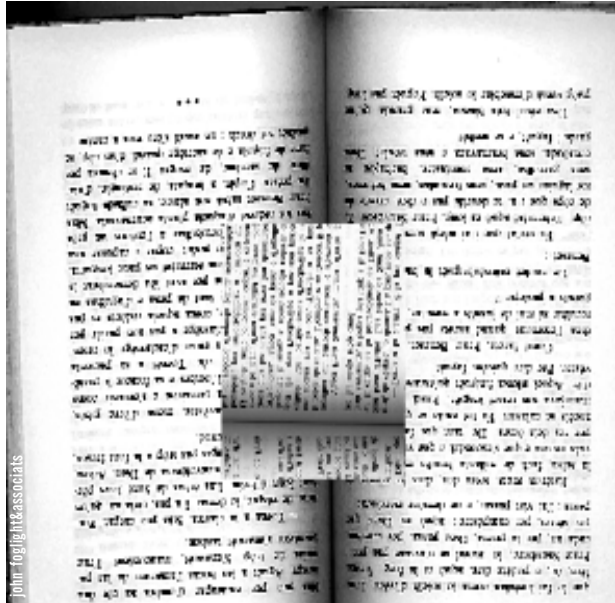
La teva foto
(bluesy)

La teva foto em mira, mira,
I jo la miro, però no ens veiem;
És perquè jo en sóc de carn frement
I tu, tu n'ets de paper d'argent.

Però el desig de tu,
De dia més encara de nit
M'enlluerna l'insomni
Impietosa malaltia
Em funy i tot em masega el cos
Em blaveja l'ànima
I no sé si ric o plor.
I no sé si visc o mor.

La teva foto miro, miro,
I ella em mira, però no ens veiem;
Perquè tu n'ets de paper d'argent,
I jo, si jo en sóc de carn ardent.

('Cants i poemes a Maria del Mar Bonet', inèdit)

John Fogel & Associates

••• crónicas •••

GERVASIUS TILBURIENSIS

Lo mòrt que torna

Question au mòrt :
La mòrt o la destruccion deus Albigés si a plasut a Diu ?

Lo mòrt que respond :

Nadas hèitas d'aqueth parçan avèn dinc'alavetz autant plasut a Diu.

E Diu dens son jutjament voló qu'enter eths estossi desgasalhat. Bons damorèn los qui se trujèn pas dab l'eresia. Pecat sonque hadón de tolerenci. Arreis, los qui son cremats sus tèrra son cremats mès hòrt en esperit après la mòrt.

Tirat deus *Otia Imperialia* (ca. 1215)

bernat manciet

Claudi DUNETON: *Le Monument* (Balland , 2003)

A queles mots los prenguèri en plen morre, en plen budèl (en plen "fetge" coma ditz un personatge del libre), aquí al còr del ventre : " Lo jorn que faguèt sos quatre vints ans, mon paire se paguèt una crisi. Era lo 11 de novembre de 1964. Erem recampats davant lo monument dels mòrts del vilatge, coma cada an, e pendent la minuta de silenci, après legida dels noms gravats dins la pèira gresa, cridèt :

- " Nom de Dieu, ! Oc qu'èra polida aquela guèrra ! " (...)

Sabiam dempuòi *Parler croquant* que lo Claudi Duneton èra dels nòstres, dins sos questionaments quant a la lenga d'a cò seu, Lagleijòla en Lemosin, quant a l'aprentissatge escolari, lo ròtle de las lengas, lo mespretz ont foguèron recantonats los seus dins son èstre tot, de païsans e d'occitanofòns, e tanben dins una mena de resisténcia a l'uniformisacion, una mena de contestacion de l'òrdre establít. Avèm seguit lo caminament de Claudi Duneton, son agach critic de mai en mai cap a l'ensenhament (*Je suis comme une truie qui doute* ou *l'anti manuel de français*) e mai dins sos romans ont bufava una granda libertat (*Rires d'homme entre deux pluies*) e son plaser dels mots e expressions populàrias (*Bouquet des expressions imagées*).

Mas aquí amb aquel "monument" es tota una part de nòstra istòria que n'es eissida. Dins aquel crusòl de mòrt que foguèt la granda guèrra de 14-18 es la França que se fargava en chaplant la paisanariá, en escafant totas las diferéncias del còr social dins lo don de sa vida a la "patria" .

Aquela ipocrisia fàcia al masèl, aquel avuglament fàcia a las injusticias d'aquela guèrra, aquelas messòrgas doçament ensenhadas per l'escòla e las autoritats, aquí son mesas en davant, e seguissèm, restituits d'un biais remirable, la vida e son escafament d'aquel planponh de joves de Lagleijòla que lo destin foguèt d'aver son nom gravat sus lo monument dels mòrts de la comuna.

Amb quauques tròces de memòria, amb quauques nòtas dels arquiús de Tulla, sota los numeròs de matricules, amb una granda umanitat, un grand tendrum tanben, Duneton nos tòrna aquel drama que, coma lo fólzer dins l'auratge crama l'arbra mai bèl, coma lo volcan de Vesuva petrifiquèt sos estatjants dins una pausa etèrna suspreses per la violença de l'erupcion, truuquèt cada vilatge, cada comunautat dins son anar pasible .

Dins un dels darrièrs ostals abitats de Lagleijòla Claudi Duneton se ten drech, environat dels seus, e sa lenga mairala, malgrat çò que dit , serà pas encara completament escafada de las memòrias tant qu'aurem de testimònis coma aqueste ...

joan-pau creissac

Marie-Jeanne Verny, *Enrasigament o nomadisme: trajectoire d'un écrivain occitan de la fin du XXe siècle*, Roland Pécout (prefaci de Robert Lafont). Institut d'estudis occitans, - Puèglaurenç , 2004 - 578 p.

Maria-Joana Verny a consagrat sa tèsi de doctorat (Universitat de Montpelhièr III) a Rotland Pecout e a son "itinerari" uman e intellectual entre 1965 e 2004. D'unes se poi-rián benlèu estonar d'aquela causida, vist que Pecout meteis reconois que l'ensèm de çò qu'a escrich constituís pas un "pro-jècte d'escritura", mas una tièira de montjòias lòng d'una rota barrotlaira. Lo tèma de la miugrana, fruch que jòga un ròtle central dins l'escritura pecotenca, constituís un bòn image d'aquel "esparpalh" - per reprene un mot de Gardí sus lo meteis autor... Osca ! D'un cèrt biais Maria-Joana Verny mòstra qu'es pas tant verai qu'aquò, e que nos cau a bòn drech redescobrir Pecout escrivan. Coma o anonciava Gardí a prepaus de " Mastrabelè ", ara es a se ligar la garba. L'arlequin se condensa en òbra, a bèles uòlhs vesents. E a dicha de l'estudiar la cercaira ne finís per laissar escapar de superlatius d'admiracion (p 457 : " si Pécout est un écrivain d'une telle envergure ")... Per ela i a aquí una granda òbra, e ne sap convèncer lo legeire. Siaguèsse pas qu'aquò, l'espés volum (578 paginas) d'aquela tèsi mancaria de tot segur pas d'interés. De mai lo libre, en apondon, conten 72 paginas de tèxtes escampilhats de mau trobar o quitament inediches que rebastisson un pauc çò que digús a pas encara soscat de far : una colleccion completa dels escribes occitans de Rotland Pecout. Ont justament se vei clar coma lo sorelh que l'autor s'amerita sens ges de verguetas lo nom d'escrivan que semblava el meteis de fonhar (cf entrevista amb Roland Briatte en 2000, represa a la pagina 576). De mai, retrobam una tièira d'entrevistas ont Pecout nos dobrís quauques recantons de son òrt secrèt, e tot çò que ditz es marcat dau sagèl d'una cultura pro larga, d'una experiéncia rica, d'una sensibilitat granada. Sas reflexions son sempre plenas d'interés. D'alhors se n'anóncia un reculh dins la colleccion "Lo Gat Ros" dau Centre d'Etudis Occitans de l'Universitat de Montpelhièr III: (" Agach Occitan / Aspects de la Culture d'oc "). Recamparà las numerosas cronicas paregudas en revistas, mai que mai dins " Connaissance du Pays d'Oc ", de 1973 a 1988. Serà sai que l'ocasion de retrobar dins tot son ample aquel cronicaire d'elèit, que siaguèt, remarquem-o aici, un collaborator regular de " Oc " tre 1970. Amb de tèxtes que Maria-Joana Verny los compta demest sos mai importants e los espepissa amb pro d'interés, coma la " Faula de la Quista e de la Conquista " (1972)... En 1980 Pecout confisava a Francesa Joana que per èsser pas marrida tota escritura cau que partiga " dau prigond de nòstre viure, dau pus prigond de nòstre mistèri". Pròva que sa concepcion de la cultura es pas jamai estada de far

de "poèsia engatjada de comanda " per " veïcular un messatge". Quitament dins aquela pontannada 70 ont los menaires dau movement tenián sovent aquel lengatge. Pecout, engatjat per que sa vida èra un engatjament, engatjament dins una inacababla quista qu'èra tanben escurament quista de se, s'atrobava engatjat quand parlava de çò prigond que sentissiá rebolhir en el. Aquel reboliment se perlongava dins l'escriure. En flors beluguejantas. Amb aquò pas mai.

Seriá pauc dire qu'a cada pagina descobrissèm amb interès un personatge enfachinaire, inclassable, fins ara desconegut. I a tant de facietas que res de tot aquò se pòt pas resumir aici. Cau seguir Maria-Joana Verny dins sa lònga e menimosa presentacion. Mençonarai aitanben una causa estonanta, que s'apària ben amb lo costat "barrutaire" d'aquel escriveire. Es sa lenga, "transdialectala", poiriái dire. Après un primièr sonet en provençau mistralenc impecable en 1966 (l'autor deviá aver quinze ans) Pecout a pas jamai causit entre lo lengadocian " normalizat " e lo provençau que brecèt son enfança. Los mèscla. Sos tèxtes barrejan los "lei" e los "los", sens causir, coma venon. Quitament un polit poèma donat coma "inedit", palunenc, simfonic, metafisic, titolat "*darrièr batèu*", que parla de Sèta, es escrich dins un dialècte tant mesclat coma de costuma mas tenchat de "setòri". Es pro capitat. Notem qu'aqueste tèxt que tene per un dels melhors de Pecout ven de paréisser dins " Oc " N°350-352, 2004, pp 27-30, jot l'escais de Joan-Pèire Cazòt.

Aitanben aquel libre s'acontenta pas de far milhor conóisser e apreciar l'autor de "*Avèm decidit d'aver rason*" (1969), e de "*Portulan*". L'autora sasís aquel fiu per visitar en prigondor amb pro de pertinéncia e d'onestetat intellectuala l'estranh caminament de la literatura d'Oc entre 1965 e 2000. Un subjècte perilhós que non sai e que semblava fins ara "sagelat". Ni que se poguèsse visitar. Una pontannada dolorosa e solelhosa, una renaissença garruda en camin de conquista e que s'aplantèt pasmens subran coma un bèu sòmi dins la lutz dau matin. Que capitèt pas de tornar l'òc a la societat dau temps qu'encara ela n'èra portaira, mas de tot segur i conquistèt una "dignitat sociala" qu'aviá pas... Cossí escriure aquela istòria ? Los paleontològs qu'estúdián un periòde geologic ne definisson lo "fossil director". Que s'escalustre pas Pecout se lo compare a un fossil, quand siaguèsse pas que per aquel prètzfach d'istoriador, mas tròbe que l'idèa de Maria-Joana Verny de prene aqueste escrivan coma fossil (o fiu) director siaguèt chanuda. Pecout es estat en dedins, au pus dintre, e tanben luònh en defòra, sus Sirius. A tot atravesat, l'occitanisme coma lo Liban, lo Balochistan e l'Afganistan, atentiu, esmeravilhat, sens pausar enluòc son bordon : nomadisme. E pasmens èra per una mena de gràcia mis-

teriosa au centre de tot, èra lo poèta emblematic qu'aviá proclamat "Avèm decidit d'aver rason"... Aquela dualitat permet de reviuire amb luciditat aquelas annadas. Mas aquí tot lo meriti es de la cercaira. Car caliá per expausar tot aquò un seriós e una onestetat intellectualas que se veson pas gaire... Jot lo flaume de disseccion sens complasença de Felip Martèl e lo pincèl barroquisant de Gardí, s'èra començat de far d'aquela pontannada un objècte d'estudis. Mas a mon vejaire los dos anatomistas èran tròp pròches dau cadavre per lo poder espepissar objectivament, e sas analisis ausavan pas pojar tròp luònh dins l'interdich. Maria-Joana Verny, se vei, a una tissa de la vertat, de l'exactitud, de l'analisi veraia, que s'atròba pas pertot. L'a pauc près, es pas ges son afar. E a pas planhit sa pena per recampar d'informacions de tota mena, escrichas, oralas, per rebastir lo reire plan ont fai evoluir Pecout, un Pecout que, au mitan dau libre, per passadas, perd antau un pauc la vedeta per nos laisser veire a son entorn un orizont de grands espacis filosofics e poètics... "L'aventura" coma ditz Lafònt, sens verguetas aitanben, dins son prefaci un pauc nostalgic mas plen d'interés. Qu'amb un fiu director tant barrutlaire coma Pecout, nos fai visitar tanben d'orizonts encara mai largs : la sciéncia-ficcion, los presocratics, la mitologia grèca, Lao-Tseu, la literatura viatjaira... Caudriá de desenats de paginas per resumir tot çò de nòu e d'apassionant que se tròba recampat aquí. Per ieu, aquel aspècte de l'estudi que trompassa son objècte per nos donar una vista plena e nòva de son contèxt, una vista qu'aviam pas fins ara, rend aqueste libre absolutament preciós per quau s'entrevia de letras d'òc modèrnas, e se carra de las veire prestidas dins l'universal.

joan-frederic brun

**Claudi Salvagno, *L'Emperi de l'ombra,*
Doàs agachadas.**

Es pas comun, encuei, de rescontrar un libre ensin : 184 paginas de poèmas, amb sus la pagina de drecha lo tèxte premier, e sus la pagina de senèstra sa traduccion en italian (de l'autor, revista per Luisa Traina) e en francés (de Jean-Michel Effantin). E lo tèxte premier es en lenga d'Òc. Dins lo parlar naturau de l'autor, Claudio Salvagno, de Bernés dins la Val Grana. Un parlar "normalizat" dins sa grafia "occitana", qu'es aquela de l'editor, e non pas de l'autor. Aquesta grafia de Salvagno, au pus proche de la prononciacion de Bernés, seriá estada de mau legir per lo public de Jorn, esparpalhat sus l'immense espaci occitan, de l'Atlantic ai Valadas... Mai se la grafia es "normalizada", la lenga es pas traïda, una lenga magnifica, lenga de mementa e de vida vidanta, pastada dei paraulas anticcas de la realitat e dei paraulas dau sòmi grand, de còps que i a marrit pantais, que te fa suportar lo non-sens de l'existéncia, que te fa viure, maugrat tot. Tota la fòrça de la poèsia de Salvagno es dins aqueste rescòntre, aquesta mescladissa desmemoriada dau país quotidian, e dau país deis avis, mescladissa deis espers roges avortats e d'aquelei que perduron, de la granda poesia occitana trobadoresca e de la paraula testarda d'encuèi...

Dins una passa que la poesia a la mòda renèga lo lirisme, Salvagno se li es enrasigat, dins un lirisme magic que se refusa tot desbalatge narcissic. Lirisme veritable. Lo vueje d'amont, la solituda, leis amors amenaçats, e la plana d'avau que pòrta l'amenaça finala, tot aquò te pòt donar enveja de barrar la pòrta sur se e se laisser morir, chin chinin, coma lei "meiras" que s'escrancan dins lei combas. Au contràri, l'Emperi de l'ombra nos ajuda per viure. Aqueste libre se resumís pas. Un libre grand. Va fau legir, tot d'una.

renat merle

Claudio SALVAGNO, *L'Empèri de l'ombra / L'impero dell'ombra / L'empire de l'ombre*, revirada italiana de l'autor e Luisa Traina, revirada francesa de Jean-Michel Effantin. Ed. Jorn, 2004, 184 paginas, 20 euros.

Del temps que se tresmuda "l'escritura d'aquel silenci sus la paret nauta del temps" (Vincent Fourniau), òm demòra a balancejar davant l'anament viu de tota causa esquerrièra al marge dels mormolhs e autres messatges occitans escampats a la mar.

Esperar, madura, nos tresmudar : anma de paciència, poèsia es... E aquí aquel empèri de l'ombra, primièr recuèlh de Claudio Salvagno, paginas a legir de longa, del temps que lo quite temps de la vida vira, vira que viraràs...

Alavetz de qué ne vira ? Tre la debuta, es un projècte poètic ambiciós. Un lengatge montanhenc, lo de las Valadas d'Italia, ambient aspre, rufe, d'una rara densitat de mots, de sons, d'images. De segur òm pòt veire dins aquela ombra una cèrca per esclarir " l'aigavèrs negatiu de l'empèri mistralenc del solelh ", segon la presentacion de l'editor. Adralhar de comparanças, enluisir per se rassegar, es quicòm que se pòt comprene davant aquela fòrça terrenca-airenca que congrea l'excepcion ecologica - dins lo sens pus larg e etimologicament original del mot - que constituís l'escritura umana. Pr'aquò nos caldriá assajar d'alocar nòstra agachada en-delai de la comparason reduseira.

De segur, quand Salvagno sembla "interrogar l'eiretatge d'una civilizacion occitana inmemoriala" poiriam pensar alavetz que las nombrosas citacions e referéncias artisticas e literàrias e mai encara lo remembre de "vièlhas besonhas vengudas inutilas" serián, en cò de l'autor, o un biais de sapiença, o un gaubi d'orgulh, o encara una nostalgia "folclorisaira", o enfin una mena de "o vòli to ". Nos caldriá çaquela tornar a l'analisi de Castan per çò qu'es de la literatura vista d'un biais global, es-a-dire aici per un Italian de cultura occitana coma Salvagno una escritura del marge, que s'endeven dins un "continuum de la civilizacion occitana ", amb l'idèa aici tanben que "l'òbra preval sus la lenga". E çò que transpareis, e mai çò que trantalha :

"Derrière de casa sota l'agach di fraisses fermes, embarrats dal temps, vivèn encara dins lors sons de jazz i tiei ferres ja feids, desgropats dai chançons de ier muts al chant de deman i dalhs, frandes martelaoires, destraus, erpi, magaus, draire... arditat? "

Remembres , memòria sens polsar mot ? Sonca que, a dich que dintram dins la dicha salvagenca, quicòm se desfelcís del sense per desentravar los senses dels contrastes, l'anar e venir entre la règla e çò qu'es pas la règla...

"contra lo portal mai tu. Tu que craques i paraules sus l'encuse drut de consonants de ferre dessot l'arbombar de l'idea martel que ren s'arresta drant lo miralh dal contratemps al mòrdre dal muedre que nos enchastra ent un tot-un dins aquesta lenga larja"

Sentir quicòm mai que de sense e qu'aquò ane al sense, quicòm qu'engenha a còps de mots una matèria que d'unes vòlon sonar simplament " fonccion poëtica ". Una fonccion vitala, logica/ecologica per la quita vida, quicòm qu'al dintre òbra e duèrb auturosament suls adrets :

"Casa e ceresiera es l'ideia que t'arpilha se sies la sera sus la sea."

Legir l'ombra, empegar l'empèri que sèm. Esquizar l'escur.

L'amor de las causas mortalas noma los objèctes, elements de la Natura empenada ; la bola blava, perdequé ? per tal de crear un luòc novèl e luènh, endefòra de tota mena de repapiatge, per dire un present , que tota òbra del passat o tota òbra que serà pòt pas existir qu'amb lo present quin que siá aquel present.

Ritme, colors e lutz fan aquela "fonccion poëtica", Salvagno o sentís plan, el qu'escriu e qu'escalpra la fusta dins una meteissa adralhada plasticiana que ven silenci , "res de res", perque representa pas, mas presenta. Atal . Al present. Se desfaire del mond per saber çò qu'es lo mond vist del costat envèrs, la flor envèrsa... Tot aquò nos ramentariá çò qu'escriguèt Meschonnic dans la *Linha Imaginòt* (n° 45) : "Un poëma celèbra pas, tresmuda."

Lo libre de Salvagno s'endeven que tòmba plan a l'ora d'ara, dins aquel temps d'interrogacion sus l'avenidor de la literatura d'òc : " Aquela òbra que sembla -e de luènh- la pus fòrta en poësia d'aquesta debuta de sègle ", coma s'escriguèt dins las " novèlas " de l'OC del còp passat. Un sègle XXI de seguir ambe Salvagno...

L'istòria farà lum , donc.

Saber se la lutz s'escampariá pas çaquela de darrièr l'empèri d'ombra de cadun...

pèire venzac

Claudio Salvagno, *L'Emperi de l'ombra*, Jorn, 38 rue de la Dysse, F 34150, Montpeyrroux. 20 Euròs

novèlas

Las edicions " Paradigme " publican *Florilège en mineur, Jongleurs et troubadours mal connus*, de Pèire Bec. Aquest obratge monumental, de 408 paginas, presenta 60 compausicions d'autors considerats coma " mineurs " mai que mai perqué avèm pas gardat fòrça òbras d'eles. Mas la qualitat de mantuna pèça d'aquel volume quita pas d'estabosir. Entre trobadors dels sègles XII e XIII, poètas del sègle XIV e dels Jòcs Florals tolosencs, los autors representats aici, en occitan e dins la revirada francesa de Pèire Bec, sèrvan per nosautres una remirabla ressonància uèi encara. Los quites títols dels capítols del libre balhan una idèa de la riquesa de l'obratge : *Le grand chant courtois* (cansós, descòrt, estampida, sextina, sirventés, tensons e partimens, planhs), *La lyrique pieuse*, *Les genres popularisants*, *L'anti-courtoisie*, *Le didactisme courtois*, *Lo gai saber* . Om pòt comandar lo *Florilège en mineur* a " Paradigme ", 14, quai Saint-Laurent, 45000 Orléans. Lo prètz : 25 euròs dinc'al 31 de decembre de 2004.

De Pèire Bec totjorn, ven d'espelir a las edicions Reclams lo recuèlh de novèlas *Entà créser au món*. Avèm aici una de las autras facietas de l'escritura de Pèire Bec : una pròsa gascona lèima que nos porgís aici, al-delai de l'ironia o de la tragedia, de braves mesatges d'avenidor. Lo libre se pòt comanadar a In Octavo, Camin deu costalet, 64160 Serras-Morlaas. Còsta 17 euròs.

Las edicions Jorn publican *Lo Viatge grand de l'Ulisses d'Itaca*, de Robert Lafont. Es una revirada en vèrses provençals de sètze sillabas, acompanhada de glòsas, dels episodis màgers de l'*Odissèa*. Lo traductor sièc l'autor " vèrs a vèrs ". E nos daissam menar, al briu de l'adralhada al còr del poèma e de la lenga nòstra, dinc'a Itaca :
Just que naissiá l'ensenha pus esbrilhaudanta, la qu'anòncia
que se lèva la lutz de l'Auba dins sa brèça de brumada,
alara lo vaissèu traversaire de mar tocava l'Iscla.
Lo viatge grand de l'Ulisses d'Itaca, a las edicions Jorn, 38, rue de la Dysse, 34150 Montpeyroux. Prètz : 20 euròs

FR 3 Aquitània difusiguèt lo 27 d'octobre una emission constituïda per dos films de Miquèl Gayraud consacrats a Bernat Manciet. Lo prumièr permetèt d'ausir a l'encòp la votz pus pròcha de Manciet a la favor d'unas entrevistas lèimas, e sa votz pus enaurada, la votz d'aquel immense poèma de landa, de mar e de cèl qu'es son òbra empenada. Lo segond film èra vodat a *Orfèu*, operà de Manciet, musica de Jean-Claude Audouin, creat per la Companhia Tiberghien al mes de febrèr de 2004 a Bordèus, amb lo jove Mathieu Dubroca que cantava en occitan (òbra que presentèrem aici lo còp passat).

De l'art moderne en pays catalan es un libre per paréisser a las edicions Loubatières a Tolosa. L'obratge estudia la relacion qu'entretenguèron

amb lo país catalan d'artistas màgers del sègle XX, filhs del terraire o venguts del defòra (Maillol, Dufy, Matisse, Picasso...).

La revista *Géo* publiquèt al mes de julhet de 2004 un numerò titolat *Occitanie, au cœur du Grand Sud*, amb una carta bilingüa encartada dins lo magazine. Un panorama que se voliá pas exhaustiu, rai, mas qu'assajava de balhar una idèa de la diversitat e de la riquesa d'Occitania al briu de mantuna adralhada dins tot un fum de domènis (païsatges, lenga e parlars, revòltas, literatura, e sustot retraits de quauques Occitanas e Occitans emblematics).

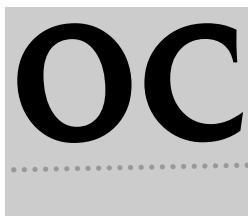
Lo numerò 59 de la *Linha Imaginòt* ven d'espelir : 48 paginas brava-ment densas, entre interviews, estudis e analisas de tota mena. Una revista qu'amòda la reflexion, lo debat, mai que necessaris dins un païsatge occitan que mancava d'apòrts critics. L'editorial ramenta la linha de la *Linha Imaginòt* e se titola (*mira por donde*) " Retrouver la ligne d'Ismaël Girard " que d'efièit es sustot aici la linha ... de Felix Castan. Aqueste numerò es mai que mai ric, amb d'articles fonsals coma lo d'Hervé Terral, de l'Universitat de Tolosa-lo Miralh, sus l'òbra pedagogica de Perbòsc.

L'abonament als 4 numeròs de l'an de la *Linha Imaginòt* còsta 18 euròs : *Linha Imaginòt*, 35, place des Tiercerettes, 31000 Toulouse.

Lo Festival Déodat de Séverac , a Tolosa, presenta, dins l'encastre de las Jornadas Frederic Mistral, *Mirèio*, oratoriò en lenga d'òc d'après Mistral, per recitant, votz e instruments : Auditorium Saint-Pierre-des-Cuisines, lo 25 de novembre de 2004, a 20 oras 30.

Lo collòqui *Un pays dans sa langue*, bailejat per Pèire Bec, se debanèt a Sabres (Landas) lo 9 e 10 d'octobre de 2004. L'objectiu èra de far conèisser a un public larg e eterogenèu l'eiretatge linguïstic gascon de la Landa . Los tèmas tractats balhan una indèa de l'interés d'aquelas jornadas : *Phonétique et substrats : d'où vient la langue ? ; Scripta et variantes dialectales : écrire et communiquer ; Perspectives : une identité pour le pays ?*

Las *jornadas de Larrazet* -que menan dempuèi 1975 un trabalh remirable en favor de la coneissença, l'analisi, l'espandiment de la cultura dins totas sas dimensions fòra centre- questionavan ongan l'idèa d'Occitania. Lo primièr jorn, dissabtes 13 de novembre, permetèt de veire coma se bastiguèt aquela idèa d'Occitania, de Mistral a Perbòsc , e al briu de tot lo sègle XX (amb Felipe Martel, Josiana Bru e Laurent Abrate) .En serada s'agissiá puèi d'estudiar coma Felix Castan aviá cambiat l'idèa d'Occitania. La segonda jornada, dimenge 14 de novembre, fuguèt consagrada a l'escritura occitana (amb las revistas Reclams, OC, e las edicions Jorn) e a l'ensenhament d'una lenga " qu'òm se'n poiriá a primièra vista passar " (amb l'experiéncia de regents, regentas e professors).

REVISTA DE LAS LETRAS E DE LA PENSADA OCCITANAS

creada en 1923
per Ismaël Girard

Presidents d'onor :

Max Roqueta, Pau Castelà, Max Allier†

Direccion e Abonaments :

Centre Regionau de Documentacion Occitana

B.P. 27 - 06371 Mouans-Sartoux Cedex

Tel.: 04 92 92 47 24 - Fax : 04 92 92 47 26 - e-mail : migourdon@aol.com

Mandatatz totes manescrichs a

Bernat Manciet, a Trensacq - 40630 Sabres - Tel. : 05 58 07 06 56

Joan-Pèire Tardiu, As Capels, Route de Bias - 47440 Casseneuil -Tel.: 05 53
70 50 62. e-mail : jptardiu@aol.com

ocrevista@yahoo.fr

Conselh de Redaccion

Directritz : Maria-Loisa Gourdon

Baile Redactor : Bernat Manciet, amb Joan-Pèire Tardiu, e Jep Gouzy
(Catalunya)

Membres : Felip Angelau - Jacques Astor - Franc Bardòu - Sergi Bec - Joan-
Frederic Brun - Ramon Chatbert - Joan-Pau Creissac - Dominica Decoms -
Renat Duran- Felip Gardy - Rotlan Garrigues - Dòna Ismaël Girard - Joan-
Francés Mariot - Bernat Molinier - Jòrdi Passerat - Jaumes Privat - Alem
Surre-Garcia - Pèire Venzac - Florian Vernet - Ana Viguier.

Maqueta:

Jaumes Privat

Abonament als quatre quasersns de l'an :

França : 25 €

Estudiants : 18 € (sus justificatiu)

Forestièr : 31 € - D'ajuda : 50 € - Lo numerò : 7 €

I.S.S.N. 1169-2332

Publié avec le concours du Conseil Régional Provence-Alpes-Côte-d'Azur,
du Conseil Régional Midi Pyrénées , du Conseil Régional d'Aquitaine
et du Conseil Général de la Haute-Garonne